

En redningsdåd på Lunkebugten 1827 *– og dens helt*

af Thorvald Hansen

Svendborg Avis bringer nedenstående artikel den 31. januar 1943. Oplysningerne er suppleret ved materialer fra fru Ellen A.P. Bødker, Troense.

»Den 27. januar 1827 sad pastor J.G. Møller i Vårø præstegård og slog sin skjaldeharpe. Det var almindeligt kendt blandt folk på øen, at den gode præstemand, der i øvrigt fik en krank skæbne, idet han endte i sindssyge, var ikke så lidt af en poet, selv om han ikke til hverdag greb pennen. Han var personlig bekendt med såvel Oehlsenschlæger som H. C. Andersen, der begge under deres »Langelandsrejser« havde besøgt ham ude i den stille landsby ved bredden af det sydfynske øhav.

Men denne gang havde det en særlig årsag, at han digtede. Dagen i forvejen havde han hørt om en rask sømandsdåd, og den betog ham i den grad, at der måtte kvædes om den. Som hans kollega som præst, men overmand som poet, Steen Blicher, en halv snes år senere begejstret sang om Søren Kannes bedrift, ja, således ville han også for øboerne udødeliggøre de Troense-folks, specielt kaptajn Niels Erichsens dåd.

En båd fra Ærø med to mand ombord havde povet sig ud på Lunkebugten, hvor isen gik i drift, og det så ud til, at den ville skrue det skrøbelige fartøj ned, og at de to mænd ville finde døden derude.

Deres fortvivlede kamp mod storm og isgang blev iagttaget inde fra land, hvor man ikke mente, hjælp var mulig, da isen hverken ville »briste eller bære«, - og natten faldt på! Da var det, kaptajn Erichsen kom til stede.

Han var en af disse djærve søfarere, der i de tider bragte Danmarks navn og flag jorden rundt med hæder. Han var fører af Svendborg Toldsteds stolteste sejler, briggen »Prinsesse Caroline Amalie«¹⁾. I en periode var han fører af »De tvende brødre«. Han havde befaret alle verdenshave og set Kinas, Australiens og Sydamerikas kyster og oplevet det, som dengang var det uundgælige led i søens romantik: Jagt på slaveskibe, kamp mod sørøvere og jagt på vilde bøfler o. s. v. Han hørte selvfølgelig til dem, »der ej plejer at ryste«.

Da han så den fare, der truede de to Ærø-mænd, tog han straks initiativet. Planker blev hentet i mængde fra skibsværftet, og nu gik han ud på isen og lagde plankerne til rette, så flere mænd kunne følge efter. Disse planker blev flyttet længere og længere ud, til man omsider kunne få forbindelse med de to i båden. De var halvdøde af kulde og udmatelse, men man fik dem bjerget i land.

Stamherren til Valdemar Slot, den djærve general-løjtnant Frederik Juel, var kommet til stede og lod tænde blus på stranden, for at redningsmændene kunne orientere sig. Alt gik godt. Alle de tilstedeværende hilste bedriften. Kong Frederik den Sjette belønnede senere Niels Erichsen med redningsmedaljen, der bar følgende indskrift: »Af farens svælg fremblomstrer priis og lön«.

Kaptajn Erichsen var søn af Erik Mathiesen Rosenvind og Kirsten Larsen (Kromand) fra »Røde Kro« i Egehaven. Han fødtes 1796 og døde 1881. At han var opvokset i et fromt hjem, hvor han var blevet tilskyn-det til godhed og dåd, er der ingen tvivl om.

Kaptajn Niels Erichsen.

I breve, han som ung modtog fra sin fader, læser man om de bekymringer, denne nærer for sin søn i denne verden med dens farer og fristelser. I et brev, dateret »Troense, d. 8. april 1815«, hedder det blandt andet: »Jeg beder dig, at du tager dig i agt for denne verdens onde forførere og styrer din vej på den rette, så går det dig vel... Skulle du blive forlegen for penge, da lad Laus Fisker eller en anden god ven om samme, så skal jeg betale dem igen, men vær forsigtig med samme. Vi forbliver dine troende forældre...«

Ja, sådan kunne tonen lyde dengang i breve fra hjemmet til de unge, der var draget ud for at stå på egne ben. Vær forsigtig – også med penge! Det skadede vist ikke, om det nu og da bliver sagt, ej heller, at man overfor de unge vedkender, at man tror på det gode og ædle.

I malermester Fredholms glimrende samling, der er som udsyn tilbage over de nu svundne sømandskulturer, findes der meget, som minder om Niels Erichsen, der var Poul Fredholms oldefar. Malermesteren på toppen af Bregninge bakke har ikke alene gjort sin

gamle slægt og sin fødeby Troense ære og gavn ved at tage sig samlerens og bevarerens møjsommelige gerning på; men han har flettet et frisk blad ind i mindekransen om de hedengangne sømandsslægter, der i sin tid kastede glans over Danmarks navn.

Vi har brug for – i de tider, der stunder til – enhver hånd, der kan samle alt, hvad der har tjent Danmarks ære – og tak til dem, der alt over gerningen. Når bølgerne leger ved Lunkebugtens bred, da kvæder de videre på pastor Møllers skønne kvad, der var skrevet i kærlighed til danemænds mod og kløgt, og stjernen foroven bekræfter dette folks beståen. Thi kærligheden og stjernerne er vist fjerne frænder – de er begge i pagt med evigheden.«

Signeret Thorvald Hansen

VED EFTERRETNINGEN
om
tvende menneskers redning
ved Thorsengs kyst
i januar 1827

To forulykkede i en båd
faste i isflagen sade,
savnede redning og trøst og råd
engstlig til himlen de bade.
Skud fra Thorsengs skønne land;
Hjælpen her undtes dem gerne;
»Frelser dem« lød det, og hvo der kan
bringe dem hjælp i det fjærne !
Dagen var stormfuld, og natten var mørk,
Isen ej mand kunne bære;
Kulde og snefog på havets ørk,
trued hvert liv at fortære.
Frem sender Troense brave mænd
Vemmenæs heller ej svigter,
sindige kærlighed styrker dem
fast til umulige pligter.
»Indtil fra morgenen rød i øst
ledende lys os blinker,

»lader os tøve« så lød en røst,
sikrere held os da vinker!«
»Tøve vi indtil morgenstund«
rask nu Niels Erichsen svarer,
»da vil de døendes sidste blund
os al ulejlighed sparer «.
»Nej ! på at hjælpe i rette tid
ej vi os ville betænke,
foran jeg går og til gud slår lid
halvdøde livet at skjænke«.
»Vel talt!« i kredsen så lød det nu
»Nølen kun bringer dem døden.
Derfor med danske sømænds hu
straks vi vil hjælpe i nøden«.

Kjærligheds flamme på havets bred
Juulernes ætling nu tænder.
Redningen ledes så klart derved,
håbet i hjerterne brænder.
Planker nu bringes i hobetal,
gyngende på dem de vandre.
Båden ved disse de drage skal
hjælpende tro hverandre.
Stundom de synke i havet ned
lige til hals og til hage,
og med den største udholdenhed
ikke de ville forsage.
Planker optages og lægges frem,
langsomt de vejen må drage
først imod morgenen klokken fem
fuldt den var lagt tilbage.
Æroske mænd de i båden fandt
halvdøde næsten af kulde,
egne klæder de om dem bandt
plejed dem kjærlighedsfulde.

Farefuld rejsen tilbage går,
glæden dog letter al møje,
salig, tilfreds enhver bredden når,
takkende gud i det høje.
Ætlingen Juul, som med sindige blik
selv over frelserne våged,
lønnen i jublende hurra fik
da gennem borgen gik toget.
Spørges, hvad var vel den veldåds ro

hvorom her sangen genlyder?
Kjærlighed svares, ja, ædelt mod,
dannemænds ældgamle dyder.
Spørges om hel uundgæelig
skæbnen skal dyden forkrænke
eller om menneskets ånd kan fri
knuse hver lidenskabs lænke.
Du, som for andre i død kan gå,
Spørgsmålet har du besvaret,
hvad sjælden grublere klarligt så,
dig har gud åbenbaret.

Redningsmedaljen.

Skipper Niels Erichsen (1796-1881) var gift med Johanne Andersen Troensegaard (* 1799, †1862) datter af skipper Anders Pedersen Troensegaard (1744-1810), der var gift med:

- 1) i 1775 med enken Johanne Rasmusdatter (1739-1795) og
- 2) i 1798 med Ellen Nielsdatter.

Niels Erichsens børn:

- Laurits Christian, skipper, (*1828) ugift.
- Eline Andreasine (*1830) g. m. skipper Laurits Clausen(1828-1908)
- Andrea Petrine (*1836) g.m. skipper Hans Christensen (datteren Johanne blev g.m. købmand Niels Fredholm).

- Laura (*1838) g.m. forp. Nicolaus Vilhelm Jørgensen, Allerød. Ingen børn.

- Erica Christiane (*1841) ugift.

To døtre døde i en ung alder: Eline Kirstine (»Line« ?) (*1827 †1828), 15 mdr. gammel og Andrea Petrine Kirstine (*1833) 3 år gammel ²⁾.

Niels Erichsens fader Erich Mathiesen Rosenvind g. m. Kirsten Larsen (*1768) var kromand i »Røde Kro« sidst i 1700 og først i 1800-tallet. Niels Erichsen overtog kroen, men der mangler oplysninger om, at han drev kroen selv. Han var skipper og førte i årene omkring 1836 briggen »Prinsesse Caroline Amalie«.

Hvornår »Røde Kro« blev nedrevet og det nuværende »Cap Horn« blev bygget vides ikke, men i årene omkring 1900 boede Laura Erichsen i det daværende »Vita«.

I et brev til Niels Erichsen dateret 25. august 1828 forbereder hustruen ham på de sørgelige budskaber om datteren Elines (»Lines«) alt for tidlige død:

»Højtelskede kjære mand ! Det gjør mig hjertelig ondt at jeg hermed skal berøve dig det glade håb ved din hjemkomst at modtages af din elskede Line. Nei kjære Niels, i denne verden modtager hun dig ikke mere, men hisset må vi håbe, at hun vil modtage os begge. Det var allerede den 30. i f.m., at det behagede det alvise forsyn, at bortkalde hende herfra til bedre. Hvor hårdt dette var for mig, behøver jeg vist ikke at sige dig. Hun gik let udaf verden, det kjære barn. Hun var frisk og sund at der kom på hende et slag, og hun døde hen med det samme. Vi lod doktoren hente, men alt forgæves. Hun var ikke mere at kalde tilbage. Hendes tid var her ikke længer, så vi må finde os deri og tænke, det var nu således beskikket og ingen mennesker er skabt uden modgang i denne verden. Vi må takke gud, som gav mig styrke til at bære det. Da der rigtignok stod højlig fare for at der kunne have gået tre liv for eet, så du ved din hjemkomst kunne have stået alene tilbage

kjære Niels. Derfor må du være fornøiet og leve i det håb, at gud måske igjen kan skænke os en lille Line, som kan blive os lige så kjær, som den han tog til sig. Jeg burde have meldt dig det til Holland, men fra først af var min stilling ikke til det. Siden var jeg usikker, om det kunne træffe dig. Men nu frygtede jeg for at du skulle komme hjem uden at vide af noget og jeg selv skulle komme til mundtlig at sige dig det, som vist ville gjøre alt for stort indtryk på mig, da jeg ikke tåler meget. Nu vil jeg bede dig være tålmodig og være fornøiet med guds behagelige villie. Jeg vil slutte kjære Niels, da jeg mærker det et tungt for den at trøste andre, der selv trænger til trøst. Lev nu vel, kjære Niels og gud give det ikke skulle vare for længe, før vi måtte samles. Det ønskes af din hengivne kone«.

Artiklen er samlet efter oplysninger på Tåsinge Lokalhistoriske Arkiv af A.S.Asmussen.

Henvisninger:

- 1) F. Holm-Petersen: Skibe og søfolk fra Svendborgsund (s. 307): »Prinsesse Caroline Amalie«, 95 kommercelæster, bygget 1830 af L.N. Møller, Svendborg
- 2) Høgstrøm: Troensegårdslægten og Svend Højtes oplysninger. Der kan være tvivl om få af de nævnte data p. g. a navnesammenfald.

Artiklens forfatter, Thorvald Hansen, var født d. 16. november 1901 på Strynø. I sin ungdom var han landmand, fisker og sømand. Efter afsluttet læreruddannelse på Skårup Statsseminarium 1931 boede han et års tid i »Lille Vejlegaard« her på Tåsinge, og hvor han fik megen kontakt med Søren Lolk.

I 1932 blev han ejer af og forstander for Nørre Søby Fri- og Efterskole og virkede der indtil 1956, hvor den blev solgt.

Thorvald Hansen døde d. 18. oktober 1960, kun 59 år gammel.

Artikler i Tåsinge Årbog 1997 og 2000.